

Zagreb, 28. prosinca 2016.

Priopćenje o nastavku primjene stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku za prvo tromjesečje 2018.

Hrvatska narodna banka u skladu s člankom 123. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 159/2013., 19/2015. i 102/2015.) objavljuje da će se Odluka o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ("Narodne novine", br. 9/2015.), kojom je određena stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0%, primjenjivati i u prvom tromjesečju 2018.

Odlukom o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ("Narodne novine", br. 9/2015.) omogućena je upotreba instrumenta kojim se može djelovati u slučaju potrebe za obuzdavanjem prekomjernoga kreditnog rasta, a riječ je o varijabilnom zahtjevu za kapital koji ovisi o cikličkoj komponenti relativnog jaza zaduženosti privatnog sektora (omjeru kredita odobrenih stanovništvu i poduzećima i agregatnog dohotka)¹. S obzirom na slabu kreditnu aktivnost navedenom je Odlukom određena stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0% s datumom primjene od 1. siječnja 2016. Na temelju recentne analitičke ocjene evolucije sistemskih rizika cikličke prirode HNB objavljuje da zadržava istu visinu stope od 0%, koja će se primjenjivati u prvom tromjesečju 2018., odnosno od 1. siječnja 2018. U skladu s člancima 119., 123. i 380. Zakona o kreditnim institucijama objavljuju se relevantne informacije.

U trećem tromjesečju 2016. godine zabilježeno je daljnje intenziviranje gospodarske aktivnosti, koje se u velikoj mjeri može povezati s nešto povoljnijom turističkom sezonom i dinamiziranjem privatne potrošnje uz znakove oporavka tržišta rada. U istom razdoblju poslovni i potrošački optimizam zadržao se na povišenim razinama, iako se investicijska potražnja smanjila u odnosu na značajan rast ostvaren u prvoj polovini godine. Standardi odobravanja kredita nastavili su se ublažavati i na strani ponude nema vidljivih ograničenja glede eventualne potrebe za zaduživanjem. Tako je u prvih devet mjeseci 2016. poraslo efektivno kreditiranje privatnog sektora (izraženo u transakcijama s kreditnim institucijama), i to ponajprije zbog snažnijega kreditiranja poduzeća (2,7%) u odnosu na stanovništvo (0,4%). S druge strane, nominalno se razduživanje sektora nefinancijskih poduzeća nastavilo, što je prije svega posljedica otpisa i prodaje nenaplativih potraživanja koji su se znatno intenzivirali u 2016. godini. Osim toga, u trećem je tromjesečju 2016. zabilježeno i razduživanje poduzeća prema stranim kreditorima. Istodobno su kućanstva također nominalno smanjila svoj dug. Pritom se, nakon nešto intenzivnijega nominalnog razduživanja kućanstava zabilježenog krajem prošle i početkom ove godine, a koje je bilo u prvom redu determinirano konverzijom kredita u švicarskim francima, tromjesečna dinamika razduživanja ovog sektora u nastavku 2016., zbog rasta agregatnog dohotka, vratila na razinu iz proteklih godina.

Intenzivan rast agregatnog dohotka i nastavak smanjivanja nominalnog duga privatnoga nefinancijskog sektora rezultirali su daljnjim smanjivanjem standardiziranog omjera kredita i BDP-a, te se on u trećem tromjesečju 2016. spustio na najniže razine od početka krize i iznosio je 90,3%, dok je jaz zaduženosti izračunat na temelju toga

¹ Detaljnija metodološka objašnjenja vidi u Okviru 4. Financijski ciklus i kalibracija protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, Financijska stabilnost br. 13, srpanj 2014.

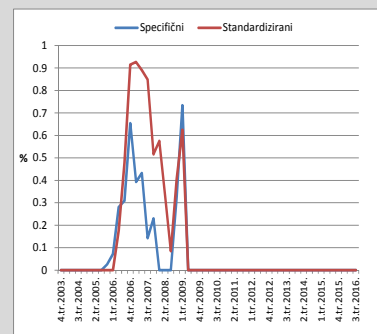
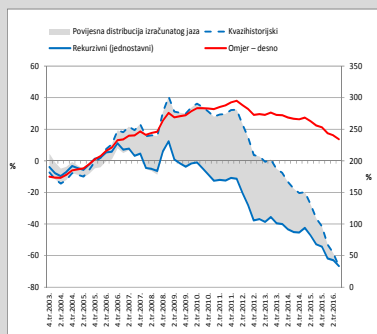
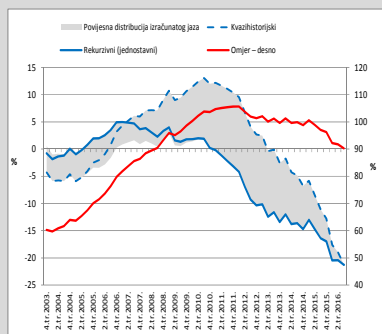
standardiziranog omjera i dalje negativan (-21,3%). U skladu sa svime navedenim mogu se uočiti potencijalni signali oporavka kreditne aktivnosti, ali ih se još uvijek ne može interpretirati u smislu potencijalnoga cikličkog pritiska koji bi zahtijevao korektivne akcije regulatora u obliku povećanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala. Referentni pokazatelj potrebne visine zaštitnog sloja procijenjen za treće tromjesečje 2016. godine tako iznosi 0%. To potvrđuju i specifični pokazatelji relativne zaduženosti (zasnovani na užoj definiciji kredita, koja obuhvaća samo potraživanja domaćih kreditnih institucija, stavljenih u odnos prema tromjesečnom, sezonski prilagođenom, BDP-u), slike 1. i 2.

Slika 1. Pokazatelji relativne zaduženosti (omjer kredita i bruto domaćeg proizvoda) i kratkoročni jaz (relativno odstupanje omjera od njegova dugoročnog trenda)^a

Slika 2. Referentni pokazatelj visine zaštitnog sloja

1.a Standardizirani pokazatelj

1.b Specifični pokazatelj

^a Izračuni svih relevantnih omjera i kratkoročnog jaza napravljeni su na uzorku od 2000. godine. Kvazihistorijski jaz izračunava se na cijelom uzorku, a rekurzivni jaz na desnostranom pomičnom uzorku (raspoloživih podataka u svakom tromjesečju), pri čemu su posljednja opažanja uvijek ista za oba pokazatelja jaza. Povijesne serije referentnih pokazatelja visine zaštitnog sloja prikazane su kao funkcija kratkoročnog (rekurzivnog) jaza.

Izvori: DZS (izvorne serije nominalnog BDP-a, sezonski prilagođene u HNB-u); HNB (tablice D1, D5 i H15 za vremenske serije kredita); vremenske serije podložne su revidiranju i dostupne na internetskim stranicama HNB-a

HNB će u skladu sa svojom makrobonitetnom politikom, a slijedeći i preporuke ESRB-a², redovito pratiti razvoj mogućih neravnotežnih odnosa u financiranju potreba privatnog sektora te na tromjesečnoj razini objavljivati referentne pokazatelje, odnosno stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala. U tome će se oslanjati i na sve druge relevantne informacije i indikatore koji bi upućivali na rizike prekomjernoga kreditiranja kao što su kretanje cijena na pojedinim tržištima, manjak na tekućem računu platne bilance, dinamika plasmana i monetarnih agregata i drugo, što je dostupno na mrežnim stranicama: <http://www.hnb.hr/analize-i-publikacije/redovne-publikacije/bilten>.

² To se prije svega odnosi na Preporuke Europskog odbora za sistemske rizike od 18. lipnja 2014. o smjernicama za utvrđivanje stopa protucikličkoga zaštitnog sloja (ESRB/2014/1), *Recommendation of the European Systemic Risk Board of 4 April 2013 on intermediate objectives and instruments of macro-prudential policy* (ESRB/2013/1) – trenutno dostupno samo na engleskom jeziku i *Recommendation of the European Systemic Risk Board of 21 September 2011 on lending in foreign currencies* (ESRB/2011/1) – trenutno dostupno samo na engleskom jeziku.